

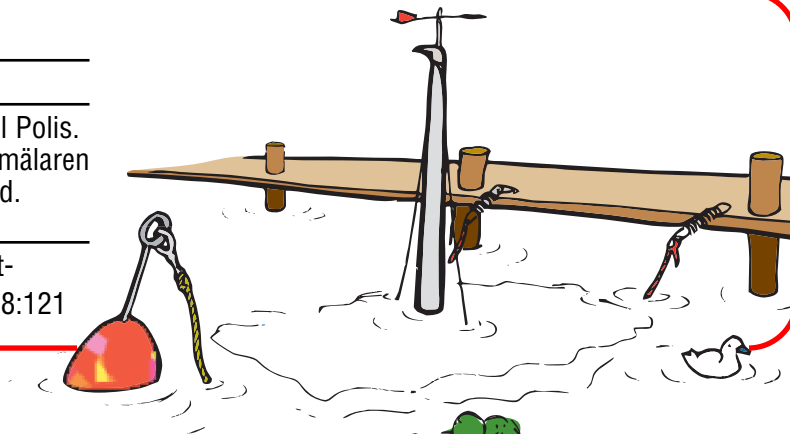
ÖVERGIVNA BÅTAR

VAD ÄR DET SOM GÄLLER?

Svensk lag reglerar hanteringen av övergivna båtar enligt rådande förhållanden. Här visas en kortfattad översikt. Fullständig information finns hos Båthistoriska Riksförbundet på www.bhrf.se

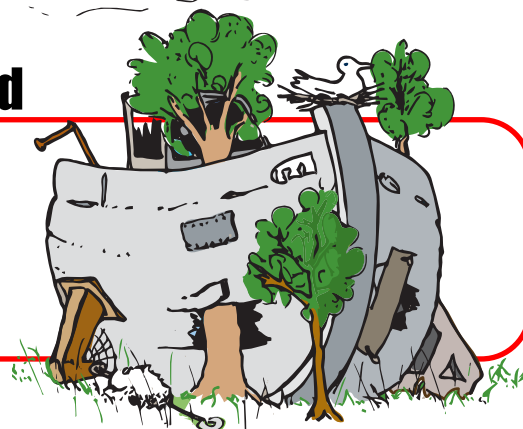
1. Båt i sjön – Drivande, sjunken eller på strand

Var?	Saltsjön	Insjö
Kategori	Sjöfynd	Hittegods
Åtgärd	Anmälan till tull eller kustbevakning. Skall utannonseras. Tillfaller anmälarerna efter viss tid.	Anmälan till Polis. Tillfaller anmälarerna efter viss tid.
Lag	Fyndlagstiftningen 1918:163	Fyndlagstiftningen 1938:121

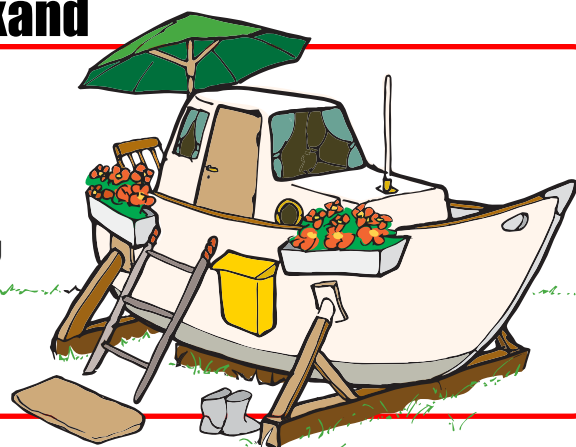
2. Båt på land – Ägaren okänd

Var?	Marina/Båtklubb/Övrigt
Kategori	Hittegods
Åtgärd	Anmälan till Polis. Tillfaller anmälarerna efter viss tid.
Lag	Fyndlagstiftningen 1938:121

3. Båt på land – Ägaren känd

Var?	Marina/ Båtklubb	Marina/ Båtklubb
Avtal ¹	Ja	Nej
Kategori	Rätten att sälja saker som inte har hämtats.	Handräckning
Åtgärd	Försäljning ²	Ansökan om handräckning hos kronofogden. ³
Lag	Konsumenttjänstlagen 50 § till lagen (1985:982)	Handräckningslagen 13 § (UB 3:4)

1) Ja = Avtal med båtägaren finns men har upphört
Nej = Avtal med båtägaren saknas

2) Försäljning på offentlig auktion kan genomföras efter att:
• förvaringstiden har utlöpt
• båtägaren har anmanats hämta sin båt inom en tid av minst tre månader, och att den tiden har förflutit.
Överskott efter täckning av klubbens/varvets fordringar ska redovisas till båtägaren.

3) § Kronofogden kan förordna om försäljning av egendom som svaranden inte tar hand om.
§ För uttryckligen pantsatta föremål kan kronofogden i beslutet ange att betalning ska utgå ur föremålet, dvs för en båt att den ska säljas och betalning tas ur köpeskillingen.
§ Klubb/varv som har retentionsrätt enligt näringsidkarlagen kan åberopa denna får att få båten såld.

FLYTTNING OCH FÖRSÄLJNING AV ÖVERGIVNA BÅTAR

DENNA REDOGÖRELSE HAR STÄLLTS SAMMAN TILL FÖRMÅN FÖR GAMLA BÅTAR SOM FÖRFARS PÅ MÅNGA BÅTVARV. MÅNGA HAR INTRESSE ATT BLI AV MED OBJEKTEN, ANDRA ÖNSKAR ATT TA HAND OM DEM. DESSA MÖJLIGHETER KAN KOMMA IFRÅGA:

1. KATEGORIER

Det rör sig dels om upphittade föremål utan känd ägare, dels om "felparkerade" båtar utan avtalsförhållande till markägaren men slutligen och framför allt om båtar tillhöriga uppläggare med avtal som inte hör av sig och lämnar sina båtar kvar. De flesta objekten finns på land, men en del kan finnas i sjön.

2. FYND

Båtar som hittas drivande, sjunkna eller på strand faller under fyndlagstiftningen. Hittas de i "saltsjön" eller vatten med seglingsbar förbindelse med saltsjön ska de egentligen behandlas enligt sjöfyndslagen (1918:163), annars enligt hittegodslagen (1938:121); dessutom har polisen fått för sig att båtar som på något sätt är förtöjda inte ska ses som "övergivna" och därmed faller under hittegodslagen (se min *Wreck and wreckage in Swedish waters* i *Scandinavian Studies in Law*, 2003). Sjöfynd ska utannonseras, medan detta inte behövs för hittegoods, men i båda fallen tillfaller föremålet efter en angiven tid upphittaren, som kan förfoga över det.

Även båtar som kan ha dumpats på någon plats kan hanteras enligt samma slags regler, vilka alltså innebär krav på anmälan till polis eller för sjöfynd till tull eller kustbevakning. Något hinder att betrakta en båt som ligger på ett varvsområde utan känd ägare såsom fynd kan jag inte finna, även om båten någon gång kan ha upplagts i vanlig ordning men ägaren idag inte kan återfinnas. Båten faller i så fall under hittegodslagen, inte sjöfyndslagen.

Problem har ofta uppstått med kvarliggande fartyg för att ingen vill ta på sig kostnaden för en förflyttning. Dessutom kan det finnas olja eller andra förorenande ämnen ombord, som kan föranleda kostnader som faller på markägaren att sanera om fartygsägaren ej återfinns, eller vid uppkommen förorening på kustbevakning/polis.

3. OTILLÅTEN FÖRTÖJNING

Detta avsnitt finns i sin helhet på www.bhrf.se

4. NÄRMARE OM UPPLAGD BÅT MED KÄND ÄGARE

Båtklubben/varvet och båtägaren kan i **avtal ha reglerat** vad som ska ske med båten om ägaren inte ställer upp med sjösättning eller hämtning utan lämnar båten på dess plats. En bestämmelse att båten utan vidare är förverkad i sådana fall stöter på hinder i avtalslagens 36 §, som bl.a. avser just sådana förfalloregler. Om klubben inte har några stadgade villkor om flyttning men det är klart att avtalet avser förvaring och inte bara upplåtelse av plats, bör klubben – som i sammanhanget är jämställd med ett varv – kunna åberopa hänvisningen i konsumenttjänstlagens 50 § till lagen (1985:982) om näringsidkares **rätt att sälja saker som inte har hämtats**, vilken uttryckligen omfattar även förvaring. Enligt denna lag

erfordras att förvaringstiden har utlöppt (det är alltså viktigt att avtalet anger förvaringstidens slut och inte tillåter avtalet att löpa vidare), att båtägaren därefter har anmanats hämta sin båt inom en tid av minst tre månader, och att den tiden har förflutit. Försäljningen får ske under hand eller efter under rättelse till båtägaren på offentlig auktion, och eventuellt överskott efter täckning av klubbens/ varvets fordringar ska redovisas till båtägaren.

Som nämnts ifråga om SXX:s praxis kan även **vanlig handräckning** användas, och det är en mer tveklös väg för att få bort en båt. Även här krävs att avtalet visas ha upphört. Ansökan ska avse betalningsföreläggande i förening med handräckning enligt handräckningslagen 13 §, och förvararens betalningskrav ska vara angivna i anmaningen för att kunna göras gällande. För båtar eller föremål av värde uppenbarligen under 1/100 av basbeloppet (för 2004, 390 kr), kan försäljning utan anmaning ske sedan ett år förflutit från avtalets upphörande. Klubben/ varvet kan också instämma båtägaren till rätten med begäran om flyttning, och i händelse av båtägarens bestridande av anspråket kan kronofogden också hänvisa till rättegång. **Verkställigheten** av handräckningsbeslutet eller domen sker enligt bestämmelser i utsökningsbalken (UB) 16 kap. och avser då avhysning enligt UB 16:7 från annat än bostad. För verkställighet av kronofogdens beslut om handräckning krävs ingen ytterligare ansökan (UB 2:1 st. 2, UB 3:11). Kronofogden kan förordna om försäljning av egendom som svaranden inte tar hand om, och det bör begäras i ansökan. I övrigt stadgas om verkställighet att den kan ske genom föreläggande, åtgärd av kronofogden, eller åtgärd av sökanden på egen begäran (UB 16:12).

För uttryckligen pantsatta föremål kan kronofogden i beslutet ange att betalning ska utgå ur föremålet, dvs för en båt att den ska säljas och betalning tas ur köpeskillingen. Dessutom kan klubb/varv som har retentionsrätt enligt näringsidkarlagen (föregående stycke) åberopa denna får att få båten såld (UB 3:4).

5. SAMMANFATTNINGSVIS

För en båt med okänd ägare bör varvet alltså kunna använda hittegodslagen och sälja båten angiven tid efter polisanmälan; för en båt med utgången avtal bör försäljning kunna ske enligt näringsidkarlagen, men säkrare enligt reglerna för vanlig handräckning; en felparkerad båt utan avtal men med känd ägare kan flyttas enligt lagen om flyttning av fartyg om den finns i allmän hamn, annars enligt reglerna om särskild handräckning, varvid endast ansöknings- och handräckningskostnader blir täckta.

Detta dokument är framtaget på initiativ av Statens Maritima Muséer i samarbete med Båthistoriska Riksförbundet (BHRF) och Museiföreningen Sveriges Fritidsbåtar. Texten har skrivits av professor Hugo Tiberig i samråd med advokaterna Per-Göran Traung (SBU & SSF) och Göran Collin (LSS).
Grafisk utformning: BHRF/Göran Durgé.